

Departament d'Història de l'Art
Facultat de Geografia i Història
Universitat de Barcelona

CASES GRANS.
INTERIORS NOBLES A BARCELONA (1739-1761)

Rosa M. Creixell i Cabeza

Directora: Teresa-M Sala i García

Tesi per optar al títol de doctora en Història de l'Art

Història, Teoria i Crítica de les Arts: Art Català i connexions Internacionals
(bienni 2003-2005)

Volum. I. Text.

A la meva mare, per la seva força.

CASES GRANS.
INTERIORS NOBLES A BARCELONA. (1739-1761)

VOLUM I	PÀG.
PRELUDI	
I. A MODE D'INTRODUCCIÓ	9-22
II. LA DIVERSITAT DE LES FONTS DOCUMENTALS	23-70
1. Qüestions de mètode: reflexions sobre el corpus.	
2. Les fonts primàries: valoració i justificació de la mostra.	
2.1. De l'Arxiu de Protocols Notarials de Barcelona.	
2.2. De la Biblioteca de Catalunya.	
2.3. De l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona.	
3. Les fonts secundàries: qüestions historiogràfiques.	
3.1. Sobre el context.	
3.2. Sobre la configuració de l'habitatge.	
3.3. Sobre les arts de l'objecte i la cultura material.	
III. BARCELONA ENTRE DOS TRACTATS DE PAU	71-122
1. Marquesos, cavallers i ciutadans honrats.	
1.1. Família i llinatge.	
1.2. Els estaments nobiliaris. Genealogies familiars.	
2. Històries de família.	
2.1. Dels vincles de parentiu als d'amistat.	
2.2. Els patrimonis.	
2.3. Grau de noblesa: els títols.	
2.4. Càrrecs i ocupacions.	
3. La configuració de la ciutat.	
3.1. Propietaris i llogaters.	

IV. FIGURAR, CONSTRUIR I HABITAR

123-174

1. La ciutat engalanada. Rituals oficials al servei de l'elogi regi.

1.1. Arquitectures fictícies en època de Felip V, Ferran VI i Carles III.

2. La ciutat construïda.

2.1. La intervenció de l'administració municipal.

2.2. Pactar, construir o *remendar*.

2.2.1. Aproximació als oficis de la construcció.

2.2.2. El perfil del client i a la contracció de reformes.

2.2.2.1. A través del balcó.

2.2.2.2. Tancar i obrir portes.

V. L'ART DE LA DISTRIBUCIÓ

175-220

1. Casa gran. Pensar l'espai.

1.1. Anotacions a l'entorn de la *casa gran*.

1.1.1. La imatge interior del *Palau* del duc de Sessa.

1.2. Botigues, estudis, patis i jardins.

1.3. Els dispositius interiors i la distribució en la *casa gran*.

2. Casa torre. La casa en l'heretat.

2.1. La construcció de la *casa torre* de Domènec Duran.

VI. EVOLUCIÓ DE LES MENTALITATS.**IMATGES D'ORNATO I ATREZZO**

221-346

1. La màscara de la representació. Les coordenades del model francès.**2. La sociabilitat *obligada*. Distingir-se i saber estar.****3. El luxe en els *atrezos* i el paper de les pragmàtiques.****4. Elogi de la imatge artificiosa. Ornamentar el cos.**

4.1. Els guarda-robes i les joies.

- 4.2. La perruca, els ventalls i la màscara.
- 4.3. El maquillatge. Del lligador al tocador.

5. Posta en escena. La casa com a petit teatre.

- 5.1. Rebre a casa. *Refrescs, visitons, agasajos i saraus.*
 - 5.1.1. *Primera funció: els refrescs.*
 - 5.1.1.1 petits vicis privats: el rapè
 - 5.1.2. *Segona funció: agasajos.*
 - 5.1.2.1. Parar taula...
 - 5.1.2.2. ... i menjar. La dieta del noble barceloní.
 - 5.1.3. *Tercera funció: saraus i passatems. El temps d'oci.*

6. Funcions familiars. Casar-se, prendre l'hàbit, en l'article de la mort.

- 6.1 El contracte matrimonial. La confecció de l'aixovar.
 - 6.1.1. Sumptuosos contenidors: baguls, caixes i calaixeres.
 - 6.1.2. Els preparatius de la boda i l'enllaç.
- 6.2. Prendre l'hàbit.
- 6.3. En l'article de la mort.

VII. VISIONS DES DE L'INTERIOR. AGENÇAR L'ESPAI.

347-472

1. El color en l'escenografia domèstica.

2. El parament domèstic.

- 2.1. La importància dels tèxtils. Decorant l'arquitectura.
- 2.2. El mobiliari.
 - 2.2.1. Mobles per guardar: de l'arquimesa a la calaixera.
 - 2.2.2. Mobles per seure: de la cadira de repòs al seien encoixinat.
 - 2.2.3. Mobles per dormir: del llit de peu de gall al llit "a l'imperiala".
 - 2.2.4. Mobles per disposar: del bufet a la taula gran.
- 2.3. Llums, cornucòpies i miralls.
- 2.4. Estampes, països i imatges.
 - 2.4.1. Consideracions a l'entorn de la nomenclatura.
 - 2.4.2. Pintura profana i religiosa a les *cases grans* barcelonines.
 - 2.4.3. Els referents artístics en les biblioteques particulars.
 - 2.4.4. Material i tècniques en les peces de factura popular.
 - 2.4.5. Presentar la pintura: marcs i formats.
- 2.5. Imatges de devoció i altres artefactes decoratius.

**VIII. ARTICLES SUMPTUOSOS: MANUFACTURES, DEMANDA
I MECANISMES DE PRODUCCIÓ.**

473-588

1. Adquirir, llogar, encomanar.**2. L'arribada de productes estrangers.**

- 2.1. Mercats i productes estrangers per una agençament luxós.
- 2.2. Productes estrangeres en els interiors domèstics barcelonins.
- 2.3. Artefactes a la moda *antigua*.
- 2.4. Peces a la *moderna*.
 - 2.4.1. De procedència italiana.
 - 2.4.2. Dels Països Baixos i Holanda.
 - 2.4.3. De procedència francesa.
 - 2.4.4. De procedència anglesa.
 - 2.4.5. D'altres indrets.

3. Les manufactures del luxe a Barcelona.

- 3.1. Artistes i artesans. La pervivència dels gremis.
 - 3.1.1. El concepte d'autografia.
 - 3.1.1.1 Salvador Quintà. Un nom inèdit per la historiografia del moble a Catalunya.
 - 3.1.2. Els oficis de la fusta: fusters, torners, capsers i escultors.
 - 3.1.2.1. Una suposada visita als tallers.
 - 3.1.2.2. La provisió de fusta.
 - 3.1.2.3. Peces en procés.
 - 3.1.2.4. Noves facetes en l'activitat professional dels fusters.
 - 3.1.3. Els oficis del color. Pintors, vidriers i dauradors.
 - 3.1.3.1. Els tallers de Pere Crusells, Joan Grau i Joaquim Feu, pintors.
 - 3.1.3.2. Els treballs de dauradura.
 - 3.1.3.3. La Casa Saladriga, vidriers.
 - 3.1.4. *Botigues paradès*
 - 3.1.5. Els constructors de carruatges.

IX. NOBLESA OBLIGA.**APUNTS SOBRE LES DESPESES DE LA CLIENTELA****589-604****1. Les compres del duc de Sessa.****2. Els comptes domèstics dels Amat-Aparici i els de la família del noble Ramon Sans.**

2.1. Les obres en la casa de la noble família de Ramon Sans.

2.2. La comanda de mobiliari de la família de Ramon Sans.

2.3. Apunts sobre l'adquisició de pintura de la família de Ramon Sans.

X. A MODE DE RECOPIATORI**605-609****VOLUM II****PÀG.****XI. ANNEXOS****1. BIBLIOGRAFIA I FONTS****1**

1. Bibliografia consultada.
2. Fonts manuscrites.

2. APÈNDIX DOCUMENTAL**61**

1. Relació d'inventaris *post mortem*
2. Transcripcions inventaris.
3. Miscel·lània documental.
4. Genealogies.
5. Cronologia i taules.
 - 5.1 Cronologia històrica.
 - 5.2 Nobles. Esfera pública.
 - 5.3 Nobles. Esfera privada.
 - 5.4 Temàtiques iconogràfiques.
 - 5.5 Notes biogràfiques d'artesans.

3. FONTS GRÀFIQUES.**296**

1. Repertori iconogràfic.
2. Mapes.

“La història no és més que aproximacions, tempteigs, versions que anem inventant per verificar si ens poden donar explicacions convincents, però també útils, del passat. Per això el que m’apassiona no és tant l’arqueologia, la mera excavació i enumeració de dades, sinó la fase en què es construeix la interpretació, es dóna sentit possible a aquesta amalgama desordenada de dades. Es tracta, en resum, de generar metodologies”.

Joan Fontcuberta parla amb Cristina Zelich. 2001